

TVERDOTA GYÖRGY

A Nemzetközi Hungarológiai Központ

A nemzeteknek szükségük van olyan intézményre, amely összegyűjti, majd hatékonyan és célszerűen szétosztja a nyelvi és kulturális terjeszkedésére szánt szellemi erőt. Hazánkban ezt az intézményt szerencsés kifejezéssel *Nemzetközi Hungarológiai Központnak* hívják. A *Központ* az országban szétszórtan megtalálható anyagi és intellektuális potenciál összefogására, a *Hungarológiai* jelző a legtágabban vett tárgyra, a magyarságtudományok teljes körére, a *Nemzetközi* jelző pedig a tevékenység irányára és helyszíneire utal.

A *Központ* részét képezi annak az egész Földet behálózó rendszernek, amely Magyarországot a legtágabb értelemben vett kulturális vonatkozásokban érintkezésben tartja a magyarul tudó, nyelvünket elsajátítani akaró, magyar anyanyelvű, eredményeink, problémáink iránt érdeklődő személyek és intézmények tömegével. Közvetlenül és elsődlegesen csak azokkal a külföldi állampolgárokkal és szervezetekkel vagyunk kapcsolatban, akik és amelyek a magyart mint idegen nyelvet és a hungarológiai tárgyakat *felsőoktatási* szinten sajátítják el. Tovább szűkíthetjük a kört, ha elkülönítjük mindazokat a magyarországi oktatási intézményeket, amelyekben ilyen tevékenység folyik, legyen az a *Magyar Nyelvi Intézet*, a *Debreceni Nyári Egyetem*, az *ELTE Magyar Nyelvi Lektorátusa*, vagy bármely más felsőoktatási szerv megfelelő része. Velük ellentétben a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* csak a *határainkon túli* magyar felsőoktatás kérdéseivel foglalkozik.

Sajátos feladatainkat azonban egy még ennél is kisebb sugarú koncentrikus körbe lépve jelölhetjük meg. Majdnem a lehetetlenséggel határos megállapítani, mely külföldi egyetemeken és főiskolákon folyik a világ valamely pontján nyelvünk és kultúránk oktatása. Van olyan külföldi tanszék, ahol magyar származású oktató fő tevékenysége mellett, esetleg a felmerülő helyi igények kielégítése céljából rövidebb—hosszabb ideig tanít hungarológiai tárgyat. Előfordulhat, hogy egy ideiglenesen külföldön tartózkodó ösztöndíjast kérnek föl erre a feladatra. Nem ritka az sem, hogy magyarul tudó, hungarológus képzettségű idegen ajkú tanár tart magyar kurzusokat.

Számos intézményesült forma is létezik. Közöttük legjellegzetesebb és leggyakoribb, hogy egy magyar és egy külföldi egyetem vagy főiskola

minden közvetítés nélkül cserél lektorokat, vagy pedig egy-egy magyar vagy finnugor tanszék egyéni munkavállalóként alkalmaz vendégoktatót. A *Nemzetközi Hungarológiai Központ* szorosan vett feladatkörébe az olyan külföldi felsőoktatási intézményekkel való kapcsolattartás tartozik, amelyek magyar oktatását *kétoldalú államközi egyezmények* garantálják és szabályozzák. Mindazokkal a tanszékekkel, tanszéki részlegekkel, amelyekkel a *Központ* rendszeres együttműködést folytat, a magyar *Oktatási Minisztérium* háttérintézményeként lépünk érintkezésbe. Munkánkban a magyar állam figyelme és segítsége nyilvánul meg az egyetemi szintű külföldi magyar oktatás iránt. Az elmondottakból következik, hogy nem formálhatunk igényt arra, hogy a nemzetközi hungarológiai oktatás egészének koordinátoraként lépünk föl. Nem állíthatjuk, hogy mindarról, ami idegenben a magyar nyelv és kultúra terjesztése érdekében oktatási szinten történik, tudomásunk van, így hát a fejleményekre, akár kedvezőek, akár kedvezőtlenek, viszonylag csekély befolyásunk lehet.

Mindazonáltal nagy tévedés lenne lebecsülni annak a szervezett, tervszerű építő munkának a jelentőségét, amelynek centrumában intézményünk áll. A hálózat, amelynek működtetéséből a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* oroszlánrészt vállal, 21 ország 34 egyetemét foglalja magában. Egyes tanszékeken több munkatársunk is tevékenykedik, így összesen 40 lektor és vendégprofesszor van jelenleg alkalmazásunkban. Túlzás lenne úgy fogalmazni, hogy mindazok az oktatóhelyek, ahol Magyarországról kiküldött vendégoktató dolgozik, stratégiai fontosságúak. Abban a tekintetben, hogy hol mutatkozik fogadókészség nyelvünk és kultúránk oktatása iránt, esetleges tényezők is szerepet játszhatnak. Ennél fontosabb azt hangsúlyoznunk, hogy a fájó hiányok, azaz olyan fehér foltok, ahol nem volt, nincs vagy megszűnt az államközi egyezmények keretében szervezett magyar oktatás, (például Spanyolországban, Görögországban), nem szükségszerűek, s a magyar állam anyagi segítsége, átgondolt kapcsolatépítési stratégia révén ezek felszámolhatók lennének. A jelenleg fennálló hálózat csomópontjai egyformán fontos helyei a külföldi magyar oktatásnak. Megtörténhet, akár partnereink döntése nyomán, akár a magyar oldal megfontolásából egy-egy oktatóhely működésének felfüggesztése. Örövendetesen gyarapszik azonban az olyan egyetemek száma, amelyek kezdeményezik a magyar oktatásának megindítását. Nemzeti érdek, hogy az egyezményekben szabályozott, szervezett hungarológiai képzés minél több ország minél több egyetemén folyhasson, hogy hálózatunk a jövőben jelentős mértékben bővülhessen.

A *Nemzetközi Hungarológiai Központ* feladata pályázatokat kiírni a külföldi oktatóhelyek betöltésére. A vendégoktatói misszió leggyakrabban négy tanévre terjed ki. Vannak rövidebb időszakra szóló szerződések is, és az oktató a fogadó tanszék támogatásával kérheti missziójának egy tanévvel történő meghosszabbítását. Az időtartam megállapítása a magyar állam és a fogadó ország szervei közötti megegyezéstől függ. Indokolt esetben a szerződés felbontását a fogadó tanszék, a *Központ* és az oktató is kezdeményezheti.

Az egyetemi tanév megindulása után, általában októberben számításba vesszük azokat a tanszékeket, amelyeken a tanév végén a lektor vagy a vendégprofesszor befejezi tartós kiküldetését. E tanszékek vezetőitől vagy felelőseitől körlevélben állásfoglalást kérünk arra vonatkozólag, milyen igényeknek kell szerepelniük a pályázati kiírásban. Az év utolsó hónapjaiban tájékoztatjuk magyarországi partnereinket, az egyetemi és főiskolai tanszékeket, tudományos műhelyeket, nyelvviskolákat azokról az álláshelyekről, amelyeknek meghirdetésére sor kerül. Az írásbeli tájékoztatáson túl szóbeli formában is ismertetjük az álláslehetőségeket. Ezzel párhuzamosan újsághirdetésekből is közzé tesszük a felszabaduló oktatóhelyek listáját. A pályázati időszak december közepe és január közepe között egy hónapot foglal magába.

A beérkezett pályázatokat a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* munkatársai összegyűjtik, formailag ellenőrzik, sokszorosítják és átadják szakértőknek, akik javaslatot tesznek a pályázók közül az álláshelyekre jelölt személyek kiválasztására és rangsorolására. Egy erre kijelölt bizottság, eddigiekben a Magyar Ösztöndíj Bizottság Bölcsészettudományi Szakmai Kollégiuma a szakértői javaslatok figyelembe vételével, szakmailag elbírálva a pályázatokat, javaslatot tett a külföldi oktatóhelyekre kiküldendő jelöltekre. (A jövőben az oktatási miniszter egy másik bizottságot nevez ki ennek a feladatnak az elvégzésére.) A fogadó egyetemek felelős vezetői a jelöltek közül választják ki azt a személyt, akit a következő tanév elejétől lektorként vagy vendégprofesszorként alkalmazni kívánnak. A kiküldetéssel kapcsolatos adminisztratív teendők lebonyolítása a választás kinyilvánítása után veheti kezdetét. Egyúttal elkezdjük a kiválasztott oktatók személyi és szakmai felkészítését feladatukra.

A vendégoktató munkahelye a külföldi felsőoktatási intézmény megfelelő tanszéke. Teljesítménye elsősorban azon mérhető le, hogyan végzi tanári munkáját, mennyire eredményesen képes a nyelvet, az irodalmat vagy a magyar kultúra valamely más szegmentumát megismertetni a külföldi egyetemi hallgatókkal. A földrajzi távolság, a

személyes kontaktusnak a tanév folyamán történő viszonylag ritka (leginkább iskolai szünetekhez kötött) alkalmi azonban nem csökkentik annak jelentőségét, hogy hazai alkalmazójuk a *Nemzetközi Hungarológiai Központ*. Ebből ered a lektornak az a kötelezettsége, hogy minden tanév végén be kell számolnia a tanév során általa végzett munkáról, a tanszék helyzetéről, a magyar oktatásának az adott egyetemen elért eredményeiről, a felmerülő gondokról. Szükség esetén, a tanév során, a tanszék vezetőinek tudtával, a magyar oktatással kapcsolatos kérdésekben adatközléssel kell segítenie a *Központ* munkáját. Aktívan részt kell vennie az év augusztusának végén rendezett vendégoktatói konferenciákon. Közvetítenie kell közöttünk és a tanszék munkatársai között. Az új információhordozók, különösen az E-mail kapcsolat mind teljesebb kiépülése megkönnyíti a *Központ* rendszeres és folyamatos kapcsolattartását a külföldi tanszékekkel. A mindennapi munka színvonalas elvégzése, s ezen túl az említett összekötő szerep egyaránt nélkülözhetetlenné teszi, hogy oktatóink jó színvonalon beszéljék a fogadó ország nyelvét, vagy pedig a közvetítő nyelvként kiválasztott valamelyik világnyelvet.

A vendégoktatók és az ő révükön az egyes tanszékek természetesen számíthatnak intézményünk rendszeres anyagi és szakmai segítségére. Ez a segítség jelen pillanatban elsősorban könyvek, folyóiratok, tankönyvek, szótárak, multimédiás eszközök küldésében nyilvánulhat meg, hiszen nyelvünk és kultúránk elmélyült elsajátítása szükségessé teszi, hogy az egyetemi hallgató a tanár órai magyarázatain túl, önállóan is érintkezésbe lépjen a kultúra tárgyi közvetítőivel. A tananyag és az oktatáshoz nélkülözhetetlen szakirodalom biztosítása, ami a hazai intézményekben normális körülmények között gond nélkül oldódik meg, külföldön külön erőfeszítést, nagy odafigyelést, hozzáértést követel meg. A tanszékeket kellő alapossgal tájékoztatjuk a magyar mint idegen nyelv és a magyar kultúra oktatásában használatos kézikönyvekről, folyamatosan informáljuk őket az ezen a területen született új publikációkról. Nekünk magunknak ismernünk kell a helyi igényeket, a hallgatók és az oktatók tudásszintjét, a már rendelkezésre álló könyv- és folyóirat állományt, hogy kiválaszthassuk a számukra legmegfelelőbb ismeretanyagot. A vendégoktató közvetítő tevékenysége nélkül ennek a feladatnak a végrehajtása szinte lehetetlen lenne.

Krónikus hiány mutatkozik azonban olyan kiadványokból, amelyek az adott ország nyelvén bocsátanak a hallgatók rendelkezésére az elsajátítandó ismeretanyagot. A fordításirodalom még a nagy világnyelveken is igen hiányosnak mondható. Ez a hiány igen erősen

fékezi a kedvet nyelvünk megtanulására. A hallgatók családjának esetleges magyar gyökerein, az álláskeresés szempontján túl ugyanis a legfontosabb motiváló tényezők kulturális természetűek. A magyarul nem tudó fiatalok érdeklődését saját nyelvükön, esetleg világnyelveken is hozzáférhető könyvek, zeneművek, filmek, tudományos produktumok kelthetik föl népünk kultúrája és nyelve iránt. A nyelvtudás haladó szintjének eléréséig pedig a hallgató az órákra és a vizsgákra való eredményes felkészülés érdekében rá van szorulva olyan magyar írásművek olvasására, amelyekhez az ő nyelvén is hozzájuthat. A *Nemzetközi Hungarológiai Központ*, ha csekély mértékben is, ezt a hiányt megpróbálja csökkenteni, s új megoldásokat is keresünk a helyzet javítására.

A magyar nyelvtudás és általában a hungarológiai képzés elmélyítésének egyik módja, hogy az egyetemi hallgatók tanfolyamokon, részképzésen vesznek részt, ösztöndíjasként rövidebb-hosszabb időt töltenek hazánkban. Az ösztöndíjasok fogadása nem a *Központ* feladata. A különböző tanfolyamokon történő részvételt pedig maguk a fogadó intézmények szervezik. A magyar nyelvet hazánkban tanuló, kultúránk eredményeivel Magyarországon ismerkedő hallgatók jelentős hányada azonban azokból kerül ki, akiket saját országukban lektoraink tanítanak. Így aztán a magyar oktatási központokat felkereső fiatalok gyakran igénybe veszik a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* segítségét, szolgáltatásait. A tanulmányok magyarországi folytatásának szándéka sok tényező függvénye, s az ösztöndíjas, a tanfolyamokon résztvevő külföldi hallgatók számából nem lehet következtetni vendégoktatóink külföldi munkájának határfokára. Annyit azonban általánosságban kijelenthetünk, hogy az ő aktivitásuk nélkül jóval kisebb számban keresnek fel hazánkat a magyarul tanulni vágyó fiatalok.

A magyar nyelvi tudást és kultúránk ismeretét elmélyíteni kívánó fiataloknak egyik szűkebb csoportja iránt különös figyelemmel viseltetünk. Ők azok, akiktől a külföldi hungarológiai képzés vagy a magyarság tudományos vizsgálata az adott országokban várható. Arra számíthatunk, hogy fordítóként, tanárként, kutatóként, esetleg a gyakorlati élet területén elhelyezkedve a jövőben a magyar nyelv és kultúra közvetítésén fáradoznak. A külföldön missziót teljesítő munkatársainknak egyik elsőrendű feladata figyelni a jó képességű, nyelvünk és kultúránk iránt fokozott elkötelezettségről tanúságot tevő fiatalokra, felhívni rájuk a figyelmünket, bátorítani őket, publikációs fórumot ajánlani számukra saját országukban és Magyarországon, akár magyar, akár idegen nyelven.

A vendégoktatótól elvárható, hogy az órai és általában a tanszéki munkán kívül más módokon is vegye ki a részét a hungarológia ügyének képviseléséből. Ha a fogadó egyetemen vagy más helyi intézményben olyan tudományos vagy kulturális rendezvényt tartanak, olyan munkacsoportot (például szótárkészítő team-et) hoznak létre, amelynek célja a magyar nyelv vagy kultúra eredményeinek méltatása, kiaknázása, elemzése, vagy amely erre alkalmat teremt, akkor a vendégtanárnak szervezőként vagy résztvevőként igyekeznie kell szerepelni annak programján. A tartós külföldi kiküldetés egyik motívuma az, hogy a fogadó ország nyelve, kultúrája iránt érdeklődő vendégtanárnak alkalma nyílik a helyszínen könyvtári, levéltári vagy más típusú terepmunkát folytatni. Könnyen és bőségesen hozzájut olyan anyagokhoz, amelyekkel gyarapíthatja Magyarországon megalapozott tudását. Módja van a helyi tudományos közélet szereplőivel történő kapcsolatfelvételre. A tanítás mellett az aktivitásnak erre a változatára is marad az oktatónak elegendő ideje és energiája. Tudományos, szakmai munkáját a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* bátorítja, támogatja akkor is, ha ez a hungarológiától távolabb eső területen folyik, hiszen nem csak a magyar kultúra közvetítése, hanem az idegenben szerzett tudás itthon történő kamatoztatása is elsőrendű célja annak a kétoldalú nyelvi és kulturális cserének, amelyben a vendégtanárnak része van. Természetes azonban, hogy elsősorban arra serkentjük külföldön szolgálatot teljesítő munkatársainkat, hogy a hungarológia számára hasznosítható tudásra tegyenek szert. Ilyen természetű kutatási eredményeiknek akár magyar, akár idegen nyelven történő közzétételéhez szívesen adunk szakmai és anyagi segítséget.

Noha az eddigiekben elsőrendűen az alkalmazásunkban álló tanárok külföldi egyetemen folytatott, tanszéki és tanszéken kívüli tevékenységét, s a *Központ*nak e tanszéki műhelyekkel kialakítandó kapcsolatát tartottuk szem előtt, az elmondottak burkoltan tartalmazták intézményünk szinte minden más fontos tevékenységi körét is. Ezek egyike az együttműködés minden más hungarológiai jellegű intézménnyel. Számos olyan város van, ahol működik az államunk által fenntartott és működtetett Magyar Intézet. Az ilyen típusú intézmény nagy segítségére lehet a magyart egyetemi szinten oktató tanároknak. Bennük gyakran szerveznek magyar nyelvtanfolyamokat, s ezek hallgatóinak java beiratkozik az egyetem magyar szakjára. Megfigyelhető, hogy ahol ilyen intézetek léteznek, ott a magyar szakos hallgatók száma általában jelentősebb azoknál a városoknál, amelyek nélkülözik a magyar kulturális centrumokat. Ez érthető, hiszen a zenei rendezvények, kiállítások, írók, tudósok,

szakemberek személyes bemutatkozásai, filmvetítések, színházi bemutatók nagy figyelemfelkeltő erővel bírnak az adott ország nyelve és kultúrája iránt. Az egymásra utaltság kölcsönös. A magyar intézetek közönségének egy része magyar szakos egyetemi hallgatókból tevődik ki. Sőt, a programok egy hányadát a tanszékek munkatársai vagy a hallgatók szervezik és bonyolítják le.

Az elmondottak nemcsak a magyar intézetekre, hanem más típusú intézményekre, például a fogadó ország által működtetett hungarológiai központokra, az adott városban, országban élő magyar kolóniákra, szervezetekre, társaságokra is érvényesek. Viszonylag kevés az olyan hely, ahol a magyar oktató elszigetelten, kulturális háttér nélkül kénytelen tevékenykedni a hungarológia érdekében. Az ilyen helyeken a vendégtanár a magyar kultúra mindeneként szinte hősi munkát végez.

A külföldi tanszékek, partnerintézmények felé való nyitottságunk a *Központ* publikációs tevékenységében is megmutatkozik. 1993-ban, Tarnói László, az intézmény akkori igazgatója kezdeményezte *Officina Hungarica* néven egy olyan kiadványsorozat megjelentetését, amely monográfia formában világnyelveken tárgyal hungarológiai témájú tudományos kérdéseket a nyelvészet, az irodalomtudomány, a néprajz, a történelem és más tudományok tárgykörében. Szerzői olyan idegen ajkú, esetleg magyar fiatal szakemberek, akik munkájukat külföldön végezték, esetleg disszertáció formájában idegen országban, idegen nyelven védtek meg. A sorozat szerkesztője Tarnói László maradt. Az *Officina Hungarica* nemzetközileg ismert, jelentékeny, nagyjából külföldi tudósokból, professzorokból álló szerkesztő bizottsága évente egyszer ül össze és tárgyalja meg a publikálásra ajánlott kéziratokat, dönt a közzététellel kapcsolatos legfontosabb kérdésekről. A sorozat jelenleg VII. köteténél tart, s mindaddig számos rangos tudományos teljesítmény publikálásának szolgált keretül.

Az utolsó szerkesztő bizottsági ülésünkön az az elhatározás született, hogy a sorozat részeként olyan új folyamat indítunk, amelyben külföldi szerzők magyar nyelvű kismonográfiái jelennek meg. Az alsorozat első darabja jelenleg a sajtó előkészítés stádiumába érkezett el. A *Nemzetközi Hungarológiai Központ* saját sorozatán kívül is fontos feladatának tartja az anyagi és szellemi erőkkkel történő hozzájárulást idegen nyelven megjelenő hungarológiai karakterű időszak kiadványok megjelentetéséhez és terjesztéséhez. Közéjük tartozik a részben Tarnói László által szerkesztett *Berliner Beiträge* és a Párizsban szerkesztett *Cahiers d'Études Hongroises*. Alkalmoszerűen segítséget nyújtunk a határon túli magyar nyelvű hungarológiai kiadványok közzétételéhez is. Így az

ungvári *Hungarológiai Értesítő* és az újvidéki egyetem Hungarológiai Intézete által készített *Tanulmányok* című időszaki sajtótermék több kötetének megjelentetésében is szerepet vállaltunk.

Az együttműködés másik irányát az országon belüli hungarológiai intézményekkel, társaságokkal és személyekkel történő kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás jelenti. A legszorosabb kooperációt azokkal a műhelyekkel építjük ki, amelyek a magyar nyelv és általában a hungarológiai tárgyak külföldiek számára történő oktatását végzik, vagy erre a feladatra képeznek ki szakembereket. Mindenek előtt e műhelyek munkatársai készítik a magyar, mint idegen nyelv tankönyvek, szótárak, oktatási segédanyagok zömét, amelyeket vendégoktatóink használnak munkájuk során. A pályázatok számottevő részét a külföldi oktatóhelyekre az ilyen intézmények alkalmazásában álló szakemberek nyújtják be. Rendezvényeiken (konferenciák, értekezletek, különféle programok kimunkálása) igyekszünk minél tevékenyebben részt venni. Az általunk szervezett szakmai összejöveteleken mi is joggal számíthatunk hasznos közreműködésükre. A lektoraink által felkészített egyetemi hallgatók ezekben az intézményekben mélyítik el magyar nyelvi vagy művelődéstörténeti ismereteiket. Állomáshelyükre először kiutazó vendégoktatóink szakmai felkészítésére értelemszerűen az említett intézmények munkatársait kérjük föl. A magyarországi hungarológiai oktató központokkal állandó intézményi és szakmai kontaktusban kell tehát lennünk. Nagyon fontosnak érezzük, hogy az intézményi profil tisztaságának megőrzése mellett rendszeres információcsere, teljes körű és hatékony kooperáció álljon fenn a hazai hungarológiai intézmények között.

A *Hungarológia* című időszaki kiadványunkat ennek az együttműködésnek, a hungarológiai területen érvényesülő szakmai nyilvánosságnak a fórumává szeretnénk fejleszteni. Ez a publikációs forma eredetileg azért jött létre, hogy a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* megnyilvánulási terepet biztosítson az alkalmazásunkban álló vendégoktatók írásai számára. A *Hungarológia* éveken át alapjában jól töltötte be hivatását. Első száma 1993-ban látott napvilágot, s azóta 11 szám közzétételén is túl vagyunk. Idő közben azonban a kezdeti szerkezeti forma fellazult, s a folyóirat konferenciák aktáinak kiadási terepévé alakult át. A kiadvány eredeti, lektorainknak publikációs fórumot biztosító funkciójáról nem kívánunk lemondani, de felismertük, hogy a hungarológia jelenleg is folytonos alakulásban lévő, a forrás állapotában leledző szakterület. Alapvető érdekünk, hogy más időszaki kiadványokkal egyetemben bővítsük a szakmai nyilvánosság terrénumát,

lehetőséget adjunk a területünkön tevékenykedő szakemberek bemutatkozására, álláspontjuk kifejtésére, a megmérettetésre. Eszmecserék kialakulását szeretnénk serkenteni a hungarológia közérdekű kérdéseiről, méltatni, és ha kell, bírálni a megjelent könyveket, füzeteket, nagyobb tanulmányokat. Tájékoztatót kívánunk nyújtani a hungarológia hazai és külföldi műhelyeiről, a fontosabb eseményekről, amelyek szakterületünket érintik. Tehát szükségesnek látjuk visszatérni a *Hungarológia* eredeti folyóirat-formájához, de úgy, hogy lapunk a szakma teljes körének publikációs fórumává váljon.

A hungarológia területe azonban jóval tágabb, mint a magyar nyelv és kultúra külföldieknek történő oktatása. Profiljukat tekintve igen eltérő intézmények, társaságok tekintik hazánkban feladatuknak nyelvünk és kultúránk határainkon kívüli képviselését, mint például a *Magyarok Világszövetsége*, az *Anyanyelvi Konferencia*, a *Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság*, a MTA „*Magyar tudományosság külföldön*” Elnöki Bizottsága, stb. Munkánkat egészében összehangolni ezekkel az intézményekkel, ez a feladat alighanem meghaladná erőnket. Arra törekszünk, hogy ismerjük legfontosabb eredményeiket, hogy az érintkezési pontokon, fedési felületeken megtaláljuk az együttműködés leghasznosabb formáit. Meghívjuk képviselőiket rendezvényeinkre, eleget teszünk meghívásuknak, közös programok megvalósítására vállalkozunk velük, beszerezzük kiadványaikat, elküldjük könyvtárunkba az általunk publikált könyveket, folyóiratokat. Tavaly rendezett vendégoktatói konferenciánk részét képezte a *Magyarok Világszövetsége* programjának. Idén az *Anyanyelvi Konferenciával* és a „*Magyar tudományosság külföldön*” Elnöki Bizottsággal közösen bonyolítjuk le a rendezvényt. 2001-ben a *Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság* által szervezett *Hungarológiai Kongresszus* programjával szándékozunk összehangolni rendezvényünk napirendjét. A hungarológiai területnek létezik egy olyan fóruma, amely lehetőséget ad a terület képviselőinek rendszeres eszmecserékre, az aktuális közérdekű kérdések megvitatására. A *Nemzetközi Hungarológiai Központ* ennek a fórumnak, a *Hungarológiai Tanácsnak* tevékeny szereplője.

Végezetül két olyan vállalkozásunkról számolok be, amelyek mintegy szintetizálják a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* aktivitásának minden fontos összetevőjét. Az egyik: a *Központ* könyvtára. A könyvanyag, amelyet a korábbi időszakból örököltünk, durván leegyszerűsítve két könyvtípusból állt össze. Az egyik könyvtípust fölleljük minden nagyobb közkönyvtárban. Klasszikus alkotóink és jelentős vagy kevésbé jelentős élő íróink műveit tartalmazza. A másik csoportot olyan hungarológiai

karakterű munkák (szakkönyvek, lexikonok, tankönyvek, stb.) alkotják, amelyek korábbi tervszerű gyűjtőmunka eredményeként kerültek a könyvtár állományába. Mivel a könyvtár számára rendelkezésre álló rakterület korlátozott, nem álmodhatunk valamiféle hungarológiai nagykönyvtár kialakításáról. Egy, a külföldi tanszékek munkatársai, külföldi egyetemi hallgatók, hazai szakemberek, szakdolgozatot író magyar mint idegen nyelv szakos hallgatók és nem utolsó sorban saját vendégoktatóink igényeit kielégítő hungarológiai alapkönyvtár kialakítását tűzhetjük ki csupán célul. Ez a feladatvállalás lassú, aprólékos, megfontolt könyvtárfejlesztési munkát tesz szükségessé, amelynek eredményeképpen az általános jellegű könyvállomány helyét fokozatosan hungarológiai jellegű könyv- és folyóiratanyag foglalja majd el. A könyvtár akkor töltheti be funkcióját, ha hazai és külföldi szakemberek egyaránt használatba veszik helyben olvasás céljaira. Csak akkor válhat a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* a hazai és külföldi hungarológia megbecsült műhelyévé, ha az itt folyó oktatásszervezői, könyv- és folyóirat kiadói tevékenység szakmai háttérül megteremti saját szakkönyvtárát.

A másik szintetikus igényű vállalkozásunk a minden év augusztusának utolsó hetében megrendezett vendégoktatói konferencia. A rendezvény jelentőségét az adja, hogy ez az egyetlen olyan alkalom, amikor az alkalmazásunkban álló tanári karral, mint testülettel a *Központ* munkatársainak módjában áll találkozni és eszmét cserélni. A konferenciáknak intézményünk életében, a *Központ* 1989-ben történt megalakulása óta nagy hagyománya alakult ki. Kezdetől fogva alapfunkciói közé tartozott a vendégoktatók tájékoztatása a szakterületet érintő legfontosabb aktuális és szakmai kérdésekről. A *Központ* vezetői olyan szakembereket (köztük vendégtanárokat) kértek föl előadókul, akik a hungarológia területén kiemelkedő tevékenységet folytattak, vagy olyan problémák megoldásán fáradoztak, amelyek befolyásolják a szakma sorsát.

Ezt a hagyományt a jelenlegi vezetés töretlenül folytatni kívánja. Két ponton vezettünk be módosítást a korábbiakhoz képest. Egyrészt a hungarológiát képviselő más nagy intézmények felé történő nyitás szellemében évi rendezvényünket a jövőben igyekszünk mindig valamelyik másik műhellyel közösen lebonyolítani. Másrészt fontosnak ítéljük, hogy szakmailag kiválóan felkészült, nagy nemzetközi tapasztalattal rendelkező oktatóinknak lehetőségük legyen aktívan részt venni a konferencia programjának lebonyolításában. A kollokviumi forma megtartása mellett nagy teret engedünk ezért a kerekasztal

értekezletek formájának. Munkatársaink a szakma kiváló képviselőinek társaságában megvitatják azokat a témákat, amelyeket a plenáris értekezlet előadói expozéjukban fölvetettek. Lehetőségeink mértékében igyekszünk a konferenciának nemzetközi jelleget adni, külföldi tanszékek képviselőinek meghívásával és szereplésre történő felkérésével.

Reméljük, hogy fáradozásaink eredményeként a vendégoktatói konferenciát sikerül a hungarológiai szakterület hazai és külföldi művelőinek egyik legfontosabb találkozási alkalmává tennünk. Az elméleti és módszertani eszmecsere mellett ugyanis a rendezvénynek fontos gyakorlati funkciói is vannak. Az egyik ilyen feladat: tájékoztatni a jelenlévőket az oktatásban felhasználható legújabb könyvekről, szótárakról, multimédiás termékekről. A program alkalmat nyújt a tartós kiküldetésüket befejező oktatóinktól történő méltó elbúcsúzásra, és az először állomáshelyükre utazó vendégtanárok bemutatkozására is.

A *Nemzetközi Hungarológiai Központ* a kis munkatársi létszámmal működő intézmények közé sorolható. A feladatok azonban, amelyeket meg kell oldanunk, felelős döntéseket követelnek, egy-egy elhatározásunk következményei külföldi intézmények magyar oktatóhelyeit érintik. Úgy döntöttünk tehát, hogy létre hívunk egy, a *Központ* mellett működő tanácsadó testületet. Ez a testület olyan tekintélyes, a tudomány- vagy oktatásszervezés területén fontos szerepet betöltő, több éves külföldi felsőoktatási tapasztalattal rendelkező személyiségekből áll, akiknek tanácsát az intézmény vezetője minden fontos, a *Központ* életét, a hungarológia helyzetét befolyásoló kérdésben kikérjük. A *Hungarológiai Tanácsban* való részvételünk, a *Tanácsadó Testület* javaslattevő és kontrolláló szerepe és az *Oktatási Minisztérium Felsőoktatási Főosztályával* való rendszeres együttműködés biztosítékul szolgál arra, hogy a *Nemzetközi Hungarológiai Központ* munkatársai eredményesen oldják meg a fenti ismertetésben felvázolt feladatkörből adódó teendőket.